

O'ZBEK TILIDA TA'LIM BOSHQARUVI ATAMALARINING SHAKLLANISHI VA FOYDALANISHI: LINGVISTIK VA NORMATIV XUSUSIYATLARI

**Narziyeva Zarrina
Islomovna**

*Kogon tuman texnikumi ona tili va adabiyot fani
o'qituvchisi*

Annotatsiya

Ushbu maqolada o'zbek tilida zamonaviy ta'lim menejmentida faol qo'llaniladigan atamalarning shakllanishi, semantik tuzilishi, morfologik tarkibi, terminologik modellari va lingvistik-normativ xususiyatlari o'rganiladi. Tadqiqotning dolzarbligi ta'lim boshqaruvi tobora murakkablashib borayotgani va kompetensiyaga asoslangan yondashuvlar, raqamlashtirish va elektron hujjat aylanishi tez rivojlanayotgani sababli yangi boshqaruv tushunchalarini ifodalovchi terminologiyaga bo'lgan ehtiyojning ortib borishi bilan belgilanadi. Tadqiqotda o'zbek terminologik tizimida ta'lim menejmenti, boshqaruv kompetensiyasi, kommunikativ kompetensiya, ta'lim sifati, strategik boshqaruv, monitoring, boshqaruv, yetakchilik, ta'lim traektoriyasi va elektron hujjat aylanishi kabi atamalar ko'rib chiqiladi. O'zlashtirish, kalkulyatsiya, semantik kengayish, ko'p komponentli terminologik kombinatsiyalarni shakllantirish va o'zbek tilining ichki resurslari orqali yangi atamalar yaratishga alohida e'tibor qaratilgan. Tadqiqot natijalari ta'lim menejmenti terminologiyasida izchil normativ mezonlarni belgilash, kontseptual aniqlikni ta'minlash, ma'muriy hujjatlarda terminologiyani standartlashtirish va maktab direktorlarining professional hujjatlarda davlat tilidan foydalanish bo'yicha kompetensiyasini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar:

ta'lim menejmenti, terminologiya, atama, o'zbek tili, lingvistik norma, boshqaruv kompetensiyasi, kommunikativ kompetensiya, ta'lim sifati, boshqaruv, yetakchilik, monitoring, elektron hujjat aylanishi, professional muloqot.

Kirish

Ta'lim tizimining ijtimoiy funktsiyalari kengayib bormoqda va natijada uni boshqarish mexanizmlari murakkablashib bormoqda. Ta'lim tashkilotini boshqarish endi tashkiliy vazifalarni belgilash, ma'muriy nazoratni amalga oshirish yoki odatiy qarorlar qabul qilish bilan cheklanib qolmaydi. Zamonaviy ta'lim rahbaridan pedagogik jamoa faoliyatini strategik rejalashtirish, ta'lim sifatini kuzatish, axborot oqimlarini boshqarish, elektron hujjatlar bilan ishlash, professional muloqotni tashkil qilish, manfaatdor tomonlar bilan o'zaro aloqalarni o'rnatish va boshqaruv qarorlarini aniq, aniq va lingvistik va normativ talablarga muvofiq shakllantirish kutilmoqda.

Ushbu maqola asoslangan tadqiqot asoslari kommunikativ kompetensiya, samarali professional muloqot va menejerlarning davlat tilida sohaga xos normativ hujjatlar bilan ishlash qobiliyatining muhimligini ta'kidlaydi. Shunday qilib, ta'limni boshqarish terminologiyasini o'rganish shunchaki tor lingvistik masala emas; bu pedagogika, ta'limni boshqarish, hujjatlarni o'rganish, kommunikativ kompetensiya va davlat tilidan professional foydalanish bilan bog'liq murakkab fanlararo muammodir. Atama ma'lum bir ilmiy yoki professional tushunchaning lingvistik belgisi sifatida ishlaydi va shuning uchun kontseptual aniqlikni talab qiladi. Ta'lim menejmentida bu talab ayniqsa muhimdir, chunki ma'muriy hujjatda noaniq yoki nomuvofiq ishlatiladigan atama boshqaruv qarorini talqin qilishga, berilgan vazifalarni tushunishga va tashkiliy protseduralarni amalga oshirishga ta'sir qilishi mumkin. O'zbek tili davlat tili sifatidagi rolini mustahkamlashda davom etar ekan, ta'lim menejmenti terminologiyasini uning leksik, grammatik, stilistik va orfografik normalariga moslashtirish tobora muhim vazifaga aylanib bormoqda. Shuning uchun ushbu tadqiqotda ta'lim menejmenti atamalarining manbalari, strukturaviy-semantik xususiyatlari, funktsional doirasi va me'yoriy xususiyatlari o'zaro bog'liqligida o'rganiladi.

Metodologiya

Tadqiqot ta'limni boshqarish terminologiyasini tavsiflash uchun tavsifiy, strukturaviy-semantik, komponentli, qiyosiy, terminologik-modellashtirish va kontekstual usullarni qo'llaydi. Tadqiqot materiali ilmiy va pedagogik adabiyotlar, normativ va ma'muriy terminologiya, ta'limni boshqarish va rahbarlik bilan bog'liq tushunchalar va ushbu tadqiqot asosidagi manba hujjatida keltirilgan tadqiqot yo'nalishlaridan iborat. Metodologik asos atama va u ifodalaydigan tushuncha o'rtasidagi bog'liqlikdir. Shunga ko'ra, har bir terminologik birlikning rasmiy tuzilishi va semantik tarkibi birgalikda ko'rib chiqiladi. Masalan, kombinatsiyalangan boshqaruv kompetensiyasida birinchi komponent professional faoliyat sohasini belgilaydi, kompetensiya esa samarali ishlash uchun zarur bo'lgan yaxlit bilim, ko'nikma, tajriba va amaliy imkoniyatlarni anglatadi. Kommunikativ kompetensiyada kontseptual diqqat professional muloqot bilan bog'liq bilim va ko'nikmalarga qaratiladi. Tadqiqot shuningdek, bir so'zli va ko'p komponentli atamalarni ajratib turadi va mahalliy o'zbek leksik resurslari va qarzga olingan xalqaro terminologiya o'rtasidagi o'zaro ta'sirni ko'rib chiqadi. Normativ yondashuv tahlil uchun markaziy o'rin tutadi: atama nafaqat leksik shakliga, balki orfografik, grammatik, stilistik va kontekstual mosligiga qarab ham baholanadi. Bu yondashuv menejerlarning rasmiy muloqotdagi kompetensiyasini rivojlantirish bilan bevosita bog'liq, chunki davlat tilida professional kompetensiya nafaqat terminologiyani bilishni, balki muayyan kommunikativ vaziyatlarda atamalarni to'g'ri tanlash va ulardan foydalanish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi.

Natijalar

Natijalar shuni ko'rsatadiki, o'zbek tilidagi ta'limni boshqarish terminologiyasi bir nechta asosiy manbalar va modellarning o'zaro ta'siri orqali rivojlanmoqda. Birinchi qatlam o'zbek tilining ichki leksik va hosilaviy resurslari orqali shakllangan atamalardan iborat. Boshqaruv, rahbar, qaror, nazorat, rejalashtirish, tashkil etish, baholash, ta'lim sifati, ofis ishi va hujjatlar aylanishi kabi birliklar milliy leksik tizim bilan chambarchas bog'liq. Ikkinchi qatlam o'zbek tiliga boshqa tillar yoki xalqaro

professional munozaralar orqali, jumladan, boshqaruv, monitoring, marketing, strategiya, kompetensiya, yetakchilik va konsalting orqali kirgan o'zlashtirilgan atamalardan iborat. Uchinchi qatlam o'zlashtirilgan tushunchalarni kalkvinlash yoki semantik moslashuv orqali ifodalovchi o'zbek kombinatsiyalaridan iborat. Ta'lim sifati, strategik boshqaruv, inson resurslarini boshqarish, elektron hujjat aylanishi, professional kompetensiya va kommunikativ kompetensiya kabi iboralar xalqaro ta'lim-boshqaruv munozaralari bilan kontseptual jihatdan bog'liq, ularning sintaktik tashkil etilishi esa o'zbekcha iboralarni shakllantirish naqshlariga moslashtirilgan. Bu o'zbek tilining ham ichki resurslar, ham nazorat ostidagi o'zlashtirilgan narsalar orqali zamonaviy ilmiy va ma'muriy terminologiyani rivojlantirish qobiliyatini namoyish etadi. Morfologik hosila ayniqsa samarali. Og'zaki va nom shakllanishi bilan bog'liq qo'shimchalar va hosilaviy naqshlar tilga boshqaruv, rejalashtirish, muvofiqlashtirish, raqamlashtirish, tizimlashtirish, baholash va takomillashtirish kabi jarayonlar uchun terminologiya yaratish imkonini beradi. Ko'p komponentli atamalar ham juda keng tarqalgan, chunki zamonaviy boshqaruv tushunchalari odatda oddiy obyektlar yoki harakatlarni emas, balki murakkab jarayonlar, tizimlar, munosabatlar yoki funktsional rollarni bildiradi. Ta'lim sifatini boshqarish, menejerlarning professional kompetensiyasi, davlat tilidagi rasmiy hujjatlardagi kompetensiya, ta'lim sifatini integrativ-maqсадli boshqarish va axborot bilan ishlashdagi kompetensiya kabi iboralar bu tendentsiyani ko'rsatadi. Shuning uchun ta'limni boshqarish terminologiyasi zamonaviy ta'limni boshqarishning kontseptual murakkabligini aks ettiradi.

Ikkinchi muhim topilma ta'limni boshqarish terminologiyasining normativ holatiga tegishli. Normativlikni shunchaki atamaning lug'atda yoki professional matnda mavjudligi bilan cheklab bo'lmaydi. Normativ atama aniq chegaralangan kontseptual ma'noga, barqaror rasmiy ifodaga, grammatik to'g'rilikka, orfografik izchillikka va tegishli stilistik qo'llanilishiga ega bo'lishi kerak. Masalan, kompetensiya va kompetensiya bilan bog'liq shakllar ma'no jihatidan yaqin bo'lishi mumkin, ammo har bir akademik kontekstda avtomatik ravishda bir-birining o'rnini bosuvchi sifatida qaralmasligi kerak. Ta'lim menejmentida kompetensiya faoliyat sohasi bilan bog'liq bo'lgan belgilangan talablar, vakolatlar, bilimlar yoki qobiliyatlar to'plamini anglatishi mumkin, shaxsiy xususiyat sifatida esa kompetensiya shaxsning bunday talablarni amalda qo'llay olish darajasini anglatishi mumkin. Bu farq, ayniqsa, maktab direktorlarining davlat tilida olib boriladigan rasmiy ishlardagi vakolatlariga oid tadqiqotlarda muhim ahamiyat kasb etadi. Yana bir me'yoriy masala - bu sinonim raqobat. Bir xil yoki yaqin bog'liq tushuncha uchun bir nechta atamalar ishlatilganda, ilmiy va ma'muriy muloqot kamroq aniq bo'lib qolishi mumkin. Shuning uchun terminologiyani tanlashda kontseptual aniqlik, qisqalik, o'zbek lingvistik normalariga muvofiqlik, professional maqbullik va haqiqiy muloqotdagi barqarorlik hisobga olinishi kerak. Boshqaruv va boshqaruv, rahbarlik va rahbarlik, monitoring va nazorat, vakolat va vakolat kabi juftliklar muayyan kontekstlarda bir-biriga mos kelishi mumkin, ammo ular mutlaq sinonimlar sifatida qaralmasligi kerak. Masalan, vakolat kuchliroq huquqiy-ma'muriy o'lchovga ega, vakolat esa ma'lum bir sohadagi bilim, ko'nikma, professional salohiyat va vakolatning kengroq kombinatsiyasini anglatishi

mumkin. Shuning uchun terminologik standartlashtirish yuzaki rasmiy o'xshashlikka emas, balki kontseptual munosabatlarga asoslangan bo'lishi kerak.

Uchinchi asosiy topilma ta'limni boshqarish atamalarining kommunikativ funktsiyasiga taalluqlidir. Professional muloqotda terminologiya shunchaki ma'lumot uzatmaydi; u boshqaruv qarorlarini tuzadi va ma'muriy hujjatlarning kontseptual aniqligini o'rnatadi. Buyruqlar, ko'rsatmalar, bayonnomalar, hisobotlar, memorandumlar, xizmat xatlari, rejalar, tahliliy hujjatlar va boshqa ma'muriy matnlarni tayyorlaydigan maktab direktori terminologiyani izchil va mos ravishda tanlashi kerak. Shuning uchun davlat tilidagi professional kompetensiya atamalarining semantik chegaralarini tushunish, chambarchas bog'liq tushunchalarni ajratish, hujjat turiga qarab atamalarni tanlash va matn davomida terminologik izchillikni saqlash qobiliyatini o'z ichiga oladi. Rasmiy hujjatda bir xil tushuncha uchun bir xil atamadan takroriy foydalanish, albatta, stilistik zaiflik emas. Ba'zan stilistik sabablarga ko'ra takrorlashdan qochish mumkin bo'lgan adabiy yozuvdan farqli o'laroq, ma'muriy va ilmiy yozuvlar ko'pincha terminologik takrorlashdan foyda ko'radi, chunki u kontseptual aniqlikni saqlaydi. Agar ma'muriy buyruqning bir qismi ta'lim sifatini monitoring qilishga tegishli bo'lsa, boshqasi kontseptual farqni o'rnatmasdan asosan bir xil jarayon uchun muqobil ifodadan foydalansa, terminologik izchillik zaiflashishi mumkin. Natijada, terminologiya ta'limni boshqarish muloqotida aniqlik, hisobdorlik va talqin barqarorligini ta'minlashning muhim mexanizmi bo'lib xizmat qiladi. Munozara

Ta'lim menejmenti terminologiyasining rivojlanishini zamonaviy pedagogik menejmentdagi o'zgarishlardan ajratib bo'lmaydi. Ushbu sohadagi tadqiqotlar tobora ko'proq rahbarlik kompetensiyasi, ta'lim sifatini boshqarish, innovatsion menejment, axborot kompetensiyasi, kommunikativ rahbarlik, professional rivojlanish va raqamli ta'lim resurslariga qaratilgan. Har bir kontseptual innovatsiya yangi kommunikativ talablarni va natijada yangi terminologiyani keltirib chiqaradi. Shuning uchun terminologik rivojlanish ta'lim boshqaruvidagi o'zgarishlarning lingvistik aksi hisoblanadi. Ta'lim menejmenti atamasining o'zi ta'limni boshqarishning strategik, tashkiliy, metodologik, iqtisodiy, kommunikativ va axborot jihatlarini qamrab oluvchi ko'p komponentli kontseptual birlikdir. Ta'lim komponenti sohani belgilaydi, boshqaruv esa tashkiliy va muvofiqlashtiruvchi faoliyatni belgilaydi. Ta'lim menejmentining parallel ifodasi menejment yoki ta'lim menejmenti kabi xalqaro shakllar bilan birga mavjud bo'lishi mumkin, ammo mahalliy va o'zlashtirilgan atamalar o'rtasidagi chegaralar ularning kontseptual funktsiyalariga muvofiq belgilanishi kerak. O'zbek ta'lim terminologiyasining rivojlanish strategiyasi o'zlashtirilgan terminologiyani to'liq rad etishga yoki cheklanmagan o'zlashtirishga asoslanmasligi kerak. Samaraliroq yondashuv - bu ilmiy asoslangan terminologik tanlov bo'lib, unda xalqaro atamalar alohida kontseptual funktsiyani bajaradigan joyda saqlanadi, aniq va tabiiy o'zbek ekvivalentlari esa bir xil tushunchani aniq ifodalaydigan va tilning normativ tizimiga mos keladigan joylarda afzal ko'riladi.

Terminologiyani rivojlantirishning eng samarali usullaridan biri o'zbek tilining ichki resurslaridan foydalanishdir. Affiksatsiya, so'z birikmasi, qo'shma gap, hosila va semantik rivojlanish yangi atamalar yaratish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Boshqaruv, yetakchilik, rejalashtirish, muvofiqlashtirish, raqamlashtirish,

tizimlashtirish, baholash va takomillashtirish bilan bog‘liq shakllar bu salohiyatni namoyish etadi. Biroq, terminologiya yaratish sun‘iylikdan qochishi kerak. Agar yangi taklif qilingan atama o‘zbek tilining tabiiy so‘z yasash naqshlarini buzsa yoki keraksiz darajada murakkab bo‘lsa, uning o‘rnashib qolishi ehtimoldan yiroq. Foydali atama nisbatan ixcham, kontseptual jihatdan shaffof va mutaxassislar uchun tushunarli bo‘lishi kerak. Shu bilan birga, uning xalqaro ilmiy munozara bilan aloqasini hisobga olish kerak, chunki zamonaviy ta‘lim menejmenti o‘z-o‘zidan xalqarodir. Ta‘lim sifati, kompetensiyaga asoslangan yondashuvlar, yetakchilik, raqamli transformatsiya, inson resurslarini boshqarish va professional muloqot kabi tushunchalar umumiy global kontseptual sohaning bir qismiga aylandi. O‘zbek terminologiyasi milliy tilning strukturaviy va normativ xususiyatlarini saqlab qolgan holda, ushbu soha bilan bog‘liq bo‘lib qolishi kerak.

Yana bir muhim masala - ma‘muriy hujjatlar va akademik matnlarda ta‘lim menejmenti atamalaridan foydalanishdagi o‘zgaruvchanlik. Rivojlanayotgan terminologiyada ma‘lum darajada o‘zgaruvchanlik tabiiydir, ammo haddan tashqari o‘zgaruvchanlik kontseptual chegaralarni yashirishi mumkin. Shuning uchun ta‘limni boshqarish uchun ixtisoslashgan terminologik lug‘atlar, elektron terminologiya ma‘lumotlar bazalari va standartlashtirilgan lug‘atlarni ishlab chiqish tavsiya etiladi. Bunday resurslar afzal ko‘rilgan o‘zbekcha atama, aniq ta‘rif, qabul qilingan variantlar, tegishli tushunchalar, tegishli joylarda rus va ingliz ekvivalentlari, grammatik xususiyatlar va ma‘muriy hujjatlarda normativ qo‘llanilish misollarini o‘z ichiga olishi kerak. Bu, ayniqsa, maktab direktorlarining davlat tilida rasmiy ishlarda kompetentsiyasini rivojlantirish uchun foydali bo‘ladi. Terminologik kompetentsiyani professional kommunikativ kompetentsiyaning alohida komponenti sifatida ko‘rib chiqish mumkin, chunki menejer nafaqat atamalarni bilishi, balki ularning kontseptual munosabatlarini tushunishi, ulardan izchil foydalanishi va hujjatning funktsional talablariga muvofiq tanlashi kerak. Raqamlashtirish bu masalani yanada muhimroq qiladi. Elektron hujjat aylanishi, raqamli ta‘lim resurslari, elektron monitoring, ma‘lumotlar bazalari, raqamli boshqaruv, onlayn boshqaruv va masofaviy boshqaruv ta‘lim-boshqaruv lug‘atining yangi qatlamiga hissa qo‘shmoqda. Raqamli tizimlarda terminologik standartlashtirish shunchaki lingvistik masala emas: nomuvofiq nomlash axborotni qidirish, ma‘lumotlarni tasniflash, tahlil qilish va o‘zaro ishlashga ham xalaqit berishi mumkin. Shunday qilib, lingvistik standartlashtirish raqamli ta‘limni boshqarishning texnik samaradorligiga bevosita hissa qo‘shadi.

Xulosa

Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, ta‘limni boshqarish terminologiyasi zamonaviy o‘zbek tilining faol rivojlanayotgan terminologik tizimlaridan biridir. U ichki lingvistik resurslar, o‘zlashtirilgan xalqaro atamalar, kalkulyatsiya, semantik moslashuv va ko‘p komponentli iboralar shakllanishining o‘zaro ta‘siri orqali kengayib bormoqda. Ta‘limni boshqarish, boshqaruv kompetensiyasi, professional kompetensiya, kommunikativ kompetensiya, ta‘lim sifati, strategik boshqaruv, ta‘limni boshqarish, yetakchilik, monitoring va elektron hujjat aylanishi kabi atamalar zamonaviy ma‘muriy va pedagogik leksikonning muhim elementlarini tashkil etadi. Biroq, terminologiyaning miqdoriy o‘sishi avtomatik ravishda izchil terminologik tizimni yaratmaydi. Terminologiyaning ilmiy va amaliy qiymati kontseptual aniqlik, tizimli

munosabatlar, rasmiy barqarorlik va normativ qo'llanilishiga bog'liq. Binobarin, ta'limni boshqarish terminologiyasini standartlashtirish, kontseptual chegaralarni aniqlash, mahalliy va o'zlashtirilgan variantlarning funktsional doirasini belgilash va rasmiy hujjatlarda terminologik izchillikni saqlash muhim vazifalardir. Bu choralar, ayniqsa, maktab direktorlarining davlat tilida rasmiy ishlarda kompetensiyasini rivojlantirish uchun juda muhimdir. Direktorning professional muloqoti nafaqat grammatik va orfografik savodxonlikni, balki sohaga xos terminologiyadan aniq foydalanishni ham talab qiladi. Shuning uchun terminologik kompetensiya boshqaruv va kommunikativ kompetensiyaning muhim tarkibiy qismi deb hisoblanishi kerak. Bu boshqaruv atamalarini bilish, semantik farqlarni tushunish, muayyan hujjatlar uchun atamalarni to'g'ri tanlash, davlat tili normalariga muvofiqlik va yangi paydo bo'lgan terminologiyani professional muloqotga integratsiya qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Kelajakdagi ishlar ta'limni boshqarish terminologiyasining elektron korpusini ishlab chiqish, maktab rahbarlari uchun minimal terminologik repertuarni yaratish, ta'limni boshqarish terminologiyasi bo'yicha amaliy qo'llanma tayyorlash, terminologiya modulini kasbiy rivojlanish dasturlariga integratsiya qilish va rasmiy ta'lim hujjatlarida izchil terminologiya uchun metodologik mezonlarni yaratishga qaratilishi kerak. Bunday choralar ta'limni boshqarishda davlat tilining amaliy maqomini mustahkamlash, menejerlarning kommunikativ kompetensiyasini oshirish va ma'muriy hujjatlarning lingvistik sifati va talqin aniqligini oshirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Law of the Republic of Uzbekistan "On the State Language."
2. Law of the Republic of Uzbekistan "On Education."
3. Law of the Republic of Uzbekistan "On Electronic Document Circulation."
4. Law of the Republic of Uzbekistan "On Normative-Legal Acts."
5. Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. PF-4797 of May 13, 2016, "On Establishing the Tashkent State University of Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoi."
6. Resolution No. 984 of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan, December 12, 2019.
7. Resolution No. VM-25 of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan, January 17, 2022.
8. Aminov, M., Madaliyev, A., Mahkamov, N., Mahmudov, N., Odilov, Yo., & Azimov, I. State Language and Official Documentation. Tashkent.
9. Djuraev, R. Kh. Organizational and Pedagogical Foundations of Intensifying Professional Training in Vocational Educational Institutions. Doctoral dissertation abstract. Tashkent, 1995. 43 p.
10. Qurbonov, Sh. E., & Seytxalilov, E. A. Education Quality Management. Tashkent: Sharq, 2004. 552 p.
11. Begimqulov, U. Sh. Theory and Practice of Organizing and Managing the Informatization of Pedagogical Education Processes. Doctoral dissertation. Tashkent, 2007. 305 p.
12. Yo'ldoshev, J. G'. Education on the Path of Renewal. Tashkent: O'qituvchi, 2000. 207 p.

13. Inoyatov, U. I. Theoretical and Organizational-Methodological Foundations of Managing and Controlling Education Quality in a Professional College. Doctoral dissertation. Tashkent, 2003. 327 p.
14. Ismadiyarov, Ya. O'. Improving the Mechanisms for Developing Innovative Management in the Higher Pedagogical Education System. Doctoral dissertation abstract. Tashkent, 2018. 32 p.
15. Magrupov, A. M. Improving the Mechanisms for Integrating Strategic and Functional Management in Higher Education. Doctoral dissertation abstract. Tashkent, 2017. 31 p.
16. Turg'unov, S. T. Theoretical Foundations of the Managerial Activity of Secondary General Education School Principals. Doctoral dissertation abstract. Tashkent, 2007. 43 p.
17. Yuldashev, M. A. Improving Education Quality Management in the Professional Development of Public Education Employees. Doctoral dissertation abstract. Tashkent, 2016. 93 p.
18. Mirsolieva, M. T. Improving Mechanisms for Developing Professional Competence of Managers and Pedagogical Staff of Higher Education Institutions. DSc dissertation abstract. Tashkent, 2019. 68 p.
19. Ernazarov, Z. N. Hierarchical Management of Education Quality in Higher Education Institutions. PhD dissertation abstract. Qarshi, 2022. 50 p.
20. Abduraximov, Q. S. Improving Technologies for Developing Information-Handling Competence of Managers in Higher Education Institutions. PhD dissertation abstract. Tashkent, 2022. 46 p.